

Městská policie jako součást sociálních služeb

Fikce, nebo skutečnost?

■ **Text: Mgr. Marcela Hauke,**

ředitelka Pečovatelské služby Města Dvůr
Králové nad Labem

Foto: Mgr. Jindřich Hauke

„Kdo chce, hledá způsob,
kdo nechce, hledá důvod.“

Jan Werich

➤ Městská policie jako represivní orgán?

Městská policie je velkou částí veřejnosti vnímána jako represivní orgán. Její strážníci nasazují botičky, dávají a vymáhají pokuty, chytají zloděje, zjednávají řád a pořádek. Méně se však ví, že jako profesionálové velmi dobře působí v oblasti prevence sociálně patologických jevů a umí rovněž velmi dobře pomáhat. Jejich schopnosti a zkušenosti zůstávají nedoceny. Samozřejmě záleží na stylu vedení městské policie a záměrech zřizovatele, jímž je obec, ale jak vyplývá z výzkumu ve vybraných městských policiích napříč Českou republikou, 37 % tvoří represe, 40 % prevence a 23 % pomoc¹.

➤ Události před zahájením spolupráce s městskou policií

Pečovatelská služba Města Dvůr Králové nad Labem poskytuje 3 registrované sociální služby – pečovatelskou službu, azylový dům a noclehárnu. Všechny služby jsou určeny jak pro obyvatele samotného města Dvůr Králové nad Labem, tak za stejných podmínek a ve stejném rozsahu i pro obyvatele všech jeho spádových obcí. Vedle péče o seniory se PS zabývá problematikou bezdomovectví ve Dvoře Králové nad Labem. Bezdomovectví není pouze otázkou velkých měst, ale ve větší či menší míře se dotýká všech obcí, i těch malých. Jenom ne každé město si to přizná a je ochotné tento problém řešit. Jak azylový dům, tak noclehárna ve Dvoře Králové nad Labem jsou malokapacitní a věnují se problémům svých občanů spojených se ztrátou bydlení. Kapacita azylového domu je 10 lůžek, noclehárny 7 lůžek.

Vznik azylového „Domu Žofie“ byl reakcí na zvyšující se počet seniorů a zdravotně postižených, kteří byli ohroženi ztrátou bydlení. Dům Žofie byl od prvopočátku nastaven na spolupráci s osobami v nepříznivé sociální situaci, které jí chtějí změnit

a jsou ochotné se aktivně podílet na řešení. Vzhledem k nízké kapacitě a hledání vyvážené efektivity vynaložených prostředků není pracovník v azylovém domě přítomen nepřetržitě. Služby jsou pokryty v pracovních dnech od 7 do 19 hodin. Ukazuje se, že tento model zatím postačuje, byť se samozřejmě čas od času objeví problém i v nočních hodinách či o víkendu. Proto i pravidla chodu Domu Žofie reflektují tento stav a klienti domu jsou vedeni k větší odpovědnosti. Na druhou stranu se ukazuje, že tento malý počet klientů a intenzivní sociální práce se pozitivně odráží ve výsledcích řešení jejich nepříznivých sociálních situací, o čemž svědčí více jak 50% úspěšnost v návratu zpět do běžného způsobu života.

Již v průběhu prvního roku se však ukázalo, že jsou lidé bez domova, kteří nejsou schopni dodržovat pravidla azylového Domu Žofie a někteří z těch, kdo dlouhodobě žijí na ulici, ani o změnu svého života neusilují. Někteří jsou natolik rezignovaní, že ztratili naději a víru v lepší život. Poslední kruté zimy přiměly organizaci a vedení města k úvahám, zda neexistuje možnost, jak přece jenom těmto lidem pomoci a zabránit jejich umrznutí. Noclehárna se jevila jako relevantní řešení. Na pozemku Domu

Žofie se nacházela bývalá prádelna, která byla vytipována jako možná noclehárna. Rekonstrukce byla zrealizována z darů jednotlivců, soukromých osob. Už to samo o sobě vyvolalo údiv, neboť bezdomovectví bývá obvykle v očích veřejnosti spojováno s mnohými mýty a předsudky... A tak se dveře noclehárny poprvé otevřely 1. listopadu 2013 s původní kapacitou 5 lůžek. Zájem byl však natolik velký, že se po prvním měsíci otevření noclehárny rozšiřovala kapacita o další dvě lůžka. Noclehárna je otevřená každý den od 1. listopadu do 31. května, vždy od 18 do 7,30 hod. (a v pracovních dnech do 9 hodin je klientům poskytováno základní sociální poradenství). Za rok 2014 využilo služeb noclehárny 26 klientů.

➤ Strážníci alias pracovníci v sociálních službách – silné a slabé stránky, ohrožení a příležitosti

Před otevřením noclehárny vyvstávaly otázky týkající se zejména ekonomiky a efektivity poskytovaných služeb, jak minimalizovat náklady se službou spojené, co dělat s pracovníkem ve chvíli, kdy nepřijde na noclehárnu žádný klient, jak vůbec naplnit zákon o sociálních službách? Kde

¹ HAUKE, J. Spolupráce organizací sociálních služeb a městské policie. Bakalářská práce. Praha, 2010, s. 33–34.

sehnat profesionály – pracovníky v sociálních službách, kteří budou ochotni a schopni pracovat ve službě jenom v noci a jenom od listopadu do května? Janu Werichovi je přičítán citát tolik typický pro naše pohnutky: *kdo chce, hledá způsob, kdo nechce, hledá důvod*. A my hledali způsob.

Jednoho dne, při neustálém hledání a vylučování jednotlivých alternativ, přišlo „osvícené jasno“! Proč by nemohli v noclehárně pracovat strážníci městské policie? Znali klienty a jejich prostředí velmi dobře. Byli to právě strážníci, kteří poskytovali pomoc lidem na ulici v době, kdy služby prevence v našem městě ještě neexistovaly. Pravidelně je navštěvovali v jejich provizorních přístřešcích zejména v zimním období, aby se ubezpečili, že jsou v pořádku. Bezdomovci byli zvyklí obracet se na strážníky se svými problémy. Vztah důvěry, tolik nezbytný pro práci s klienty, zde byl zřejmý. Navíc pracují na směny, takže by bylo možné sladit směny v noclehárně se směny strážníků.

Nabídka na spolupráci byla okamžitě akceptována a přihlásilo se pět nadšených strážníků, kteří si chtěli vyzkoušet novou práci, zúročit své zkušenosti s touto cílovou skupinou, ale získat i zkušenosti nové, a také nadhled. Ozývaly se však hlasy, že to nemůže fungovat, že způsoby práce v sociálních službách a městské policie jsou zcela odlišné. Toho jsme si byli rovněž vědomi, nicméně jsme byli přesvědčeni, že ten rozpor není nepřekonatelný. Důležité pro nás bylo jejich ujištění, že jsou ochotní a schopní pracovat na sobě a učit se. Nyní, po více jak dvouleté spolupráci, se ukazuje, že to byla správná volba. Dokonce čtyři z nich v zákonné lhůtě splnili podmínky vzdělání a jsou absolventy rekvalifikační-

ho kurzu Pracovník v sociálních službách. Pátý strážník vykonává v noclehárně pozici sociálního pracovníka – má vysokoškolské vzdělání v předepsaném oboru. Sami přiznávají, že kurz byl velmi náročný, včetně praxe, která se ve velké míře odehrávala v domovech pro seniory. A nejenom kurz byl velmi náročný! Kromě svých a našich směn musejí naplnit povinné celoživotní vzdělávání, účastnit se supervizí a porad. Styl práce a řízení jsou zcela odlišné od toho, co znají ze své hlavní profese.

Spolupráce však zprvu zdaleka nebyla jednoduchá. Vedoucí služby často hovořila (a dosud se tak děje) se strážníky alias pracovníky v sociálních službách o komunikaci s klienty, o přístupu k nim, o jiném pohledu na problematiku bezdomovectví. Nezbytným prvkem se staly supervize (a stále hledáme neoptimálnější formu podpory). Zejména ze začátku docházelo ke střetům zájmů. Tím nejdůležitějším však bylo pochopit svět klienta, nesoudit, nehodnotit, nenutit mu náš svět a naše vidění, ale citlivě nabízet. A hlavně neustále si uvědomovat hranice – kam pracovník může a kam nemůže. Někdy je to těžké i nyní. Nejdůležitější bylo a je uvědomění si, v jaké roli se právě nacházejí. V roli strážníka s některými klienty noclehárny řeší přes den drobnou kriminalitu a večer se stejnými klienty pracují jako pracovníci v sociálních službách. Trochu schizofrenie, zdá se ☺. Na druhou stranu velmi pozitivně vnímáme vztah mezi klienty a pracovníky v sociálních službách. Pracovníci mají na klienty více času, hodně s nimi hovoří a klienti se s důvěrou pracovníkům svěřují a řeší s nimi své problémy. Jistě se taková důvěra a otevření podepsaly i na přístupu těchto pracovníků v roli strážníků. Spo-

lupráce se strážníky má pozitivní dopad i na soužití se sousedy a s celou místní komunitou. Jsou pro ně zárukou zajištění klidu a bezpečí v okolí noclehárny.

» Zapojení strážníků do charitativního projektu Noc venku

Neposkytujeme „pouze“ sociální služby. Aktivně se v našem městě podílíme na boření mýtů a předsudků spojených s bezdomovectvím. Vstupujeme do nejvyšších ročníků základních škol s interaktivními přednáškami o společenských problémech, podílíme se na etické výchově ZŠ Podharf, píšeme, spolupracujeme s veřejností a letos pořádně již druhý ročník Noci venku, což je celorepubliková benefiční akce na podporu osob bez domova. A právě strážníci se jako jedni z mnoha aktivně podílejí na realizaci projektu Noci venku jako dobrovolníci.

» Na závěr slovo strážníka – sociálního pracovníka

„Městská policie, jak ukazuje dosavadní praxe, se neobejde bez důsledné dlouhodobé spolupráce s dalšími orgány a organizacemi, a to jak v oblasti represe, tak i v oblasti prevence a pomoci. A právě spolupráce s Pečovatelskou službou je dokonalou ukázkou dlouhodobé spolupráce, v tomto případě zaměřenou na práci s osobami bez domova. Jednak při této práci zhodnotím letité zkušenosti z práce strážníka, ale navíc si, díky trvalému vzdělávání v oblasti sociální práce, osvojuji mnohé dovednosti a získávám zkušenosti, které uplatním v obou profesích. Osobní účast na této spolupráci, otevírající nové pohledy na společnou problematiku, vnímám také jako účinný prostředek v boji proti syndromu vyhoření.“

— INZERCE —

pro města a obce

měsíčník
pro starosty, zastupitele
a zaměstnance samospráv

předplatné objednávejte na:
www.promestaobce.eu

» ZDARMA ke každému předplatnému elektronický newsletter s aktuálními informacemi